

DECIZIE

23 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Tamara Chișca-Doneva, Valentina Clevadî
Ion Druță, Nicolae Craiu

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății pe Acțiuni „Semnal” împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2016, prin care a fost admis apelul declarat de către Societatea pe Acțiuni „Semnal”, casată hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 30 octombrie 2015 și pronunțată o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă

La 20 iulie 2015, SA „Semnal” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la 05 decembrie 2013, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Proprietății Publice cu privire la contestarea actului administrativ (dosarul nr. 3CA-209/14).

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 04 februarie 2014, cererea de chemare în judecată a fost scoasă de pe rol din motivul neprezentării reprezentantului reclamantei la ședința de judecată. Nefiind de acord cu încheierea dată, reprezentantul SA „Semnal” a depus cerere de anulare a încheierii de scoatere de pe rol a cererii, care însă prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din

10 martie 2014, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Indică SA „Semnal” că la 19 martie 2014 a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 martie 2014 și prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 aprilie 2014, recursul a fost admis, casate încheierile Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 04 februarie 2014 și 10 martie 2014, cu remiterea pricinii spre examinare în fond în prima instanță.

Menționează reclamanta că după mai mult de 6 luni, de către reprezentantul Agenției Proprietății Publice a solicitat scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată din motiv că ar fi semnată de către o persoană neîmputernicită – Tabără Nicolae. În consecință, prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 13 noiembrie 2014, cererea de chemare în judecată a SA „Semnal” împotriva Agenției Proprietății Publice, intervenient accesoriu Mîndru Maria, cu privire la contestarea actului administrativ, a fost scoasă de pe rol în temeiul art. 267 lit. c) CPC.

Declară că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2015, a fost admis recursul declarat de către SA „Semnal” și casată integral încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 13 noiembrie 2014, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Judecătoria Buiucani mun. Chișinău. Însă, la 29 mai 2015, prima instanță în mod repetat a dispus scoaterea de pe rol a cererii în temeiul art. 267 lit. c) CPC, încheierea dată fiind atacată cu recurs, care până la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată încă nu a fost examinat.

Susține SA „Semnal” că a prezentat instanței de judecată copiile deciziilor Curții Supreme de Justiție din 17 decembrie 2014 și 24 decembrie 2014, prin care s-a constatat că directorul interimar Tabără Nicolae avea dreptul de a semna alte două cereri de chemare în judecată depuse de către societate, care însă au fost ignorate de către Judecătoria Buiucani mun. Chișinău.

Consideră reclamanta că pe parcursul a mai mult de un an și jumătate se află în imposibilitate de a-și apăra și restabili dreptul încălcat, deoarece instanța de judecată nici nu a început examinarea pricinii în fond, fiindu-i astfel îngădit accesul liber la justiție.

Indică SA „Semnal” că tergiversarea examinării cauzei a dus la înrăutățirea situației financiare a societății prin privarea de mai mult de un an și jumătate de a beneficia de dreptul încălcat, fiindu-i cauzat și un enorm prejudiciu moral.

Solicită constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral în sumă de 110 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 30 octombrie 2015, acțiunea a fost respinsă integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2016, a fost admis apelul declarat de către SA „Semnal”, casată hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 30 octombrie 2015 și pronunțată o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii. A fost constatat faptul încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea de chemare în judecată a SA „Semnal” împotriva Agenției Proprietății Publice cu privire la contestarea actului administrativ și încasată din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul SA „Semnal” cu

titlu de prejudiciu moral suma de 5000 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 29 iulie 2016, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2016 cu menținerea hotărârii Judecătoria Buiucani mun. Chișinău din 30 octombrie 2015.

În susținerea recursului, Ministerul Justiției a invocat interpretarea în mod eronat de către instanța de apel a prevederilor legii, dat fiind faptul că judecarea pricinii pe parcursul a mai mult de un an și jumătate nu poate fi imputată exclusiv instanței de judecată. În acest sens, potrivit raportului prezentat de către Judecătoria Buiucani mun. Chișinău, pricina civilă a cărei judecare în termen nerezonabil se invocă, este una deosebit de complexă reieșind din numărul mare de participanți la proces și obiectul acțiunii, comportamentul participanților la proces, inclusiv cel al reclamantei care a înaintat mai multe cereri și demersuri.

Consideră recurentul că pretențiile SA „Semnal” sunt abuzive, deoarece omisiunea reclamantei-intimate de a obiecta asupra amânărilor ședințelor de judecată nu îi permite să pretindă violarea art. 6 din CEDO (cauza Ciricosta și Viola contra Italiei).

Indică Ministerul Justiției că la caz, miza pentru reclamantă nu poate fi considerată ca primordială, mai mult ca atât, instanțele de judecată pe parcursul examinării pricinii au ținut cont de principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale, precum și au creat condiții egale părților pentru exercitarea drepturilor lor.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele dosarului atestă faptul că copia deciziei motivate a Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2016 a fost expediată în adresa recurentului Ministerul Justiției la 20 iunie 2016 (f.d. 95).

În circumstanțele relevate, recursul declarat de către Ministerul Justiției la 29 iulie 2016 se consideră a fi depus în termenul prevăzut de lege.

La 16 august 2016, în adresa intimatei SA „Semnal” a fost expediată copia recursului declarat de către Ministerul Justiției cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs.

Intimata nu și-a valorificat dreptul respectiv și nu a depus referință la recursul declarat.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 12 octombrie 2016 recursul declarat de către Ministerul Justiției a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel în partea reparării prejudiciului moral și pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze parțial decizia instanței de apel, pronunțând o nouă hotărâre.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Art. 5 alin. (2) din Legea menționată prevede că la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că în materia pretinselor violări a duratei procedurilor civile în sensul art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și prevederilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, data începerii curgerii termenului se apreciază la ziua adresării cererii de chemare în judecată. Data expirării termenului în cazul procedurilor civile se finalizează cu adoptarea unei hotărâri judecătorești asupra fondului pretențiilor și care a devenit definitivă. Lipsa unei soluții judiciare asupra fondului pretențiilor nu împiedică reclamantul să pretindă încălcarea dreptului la examinarea într-un termen rezonabil.

Din suportul probator prezent la materialele pricinii rezultă că la 05 decembrie 2013, SA „Semnal” a depus în cadrul Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Proprietății Publice cu privire la contestarea actului administrativ – refuzul ilegal în eliberarea informației (dosarul nr. 3CA-209/14).

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 29 mai 2015, cererea de chemare în judecată depusă de SA „Semnal” a fost scoasă de pe rol în temeiul art. 267 lit. c) CPC – cererea este semnată sau este depusă în judecată de o persoană neîmputernicită.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2015, a fost respins recursul declarat de către SA „Semnal” și menținută încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 29 mai 2015.

Astfel, pricina dată s-a aflat pe rolul instanței de judecată un an și 9 luni, finalizându-se cu scoaterea cererii de pe rol, adică în lipsa unei soluții asupra

fondului.

Aprecierea rezonabilității timpului procedurilor se face potrivit următoarelor criterii: miza pentru reclamant, comportamentul părților în proces și complexitatea cauzei.

Se reține în speță, că Judecătoria Buiucani mun. Chișinău a ajuns la concluzia că reclamantei SA „Semnal” nu i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei la acțiunea pe care a înaintat-o împotriva Agenției Proprietății Publice, motivând faptul că examinarea de lungă durată a cauzei se datorează exclusiv conduitei părților, cum ar fi neprezentarea participanților la proces, solicitarea acordării unui termen pentru a face cunoștință cu materialele cauzei, înaintarea cererii de amânare ș.a.m.d.

Examinând pricina în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău a constatat că la examinarea cererii de chemare în judecată a SA „Semnal”, a fost depășit termenul rezonabil pentru examinarea a astfel de cauze, acțiunea fiind depusă în temeiul Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, iar în conformitate cu art. 192 alin. (2) CPC, asemenea litigii se examinează în mod prioritar. Instanța de apel a conchis că suma de 5000 lei este în măsură să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, fiind astfel menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

Analizând circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră justă concluzia instanței de apel privind încălcarea dreptului intimitei-reclamante SA „Semnal” la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, or, în virtutea rolului diriguitor al judecătorului recunoscut prin prisma art. 9 CPC, atitudinea și comportamentul părților în proces nu dispensează pe judecător de sarcina de a asigura celeritatea procesului judiciar, acesta având în acest sens un rol activ. Mai mult ca atât, în conformitate cu art. 170 alin. (3) CPC, instanța de judecată (judecătorul) în cazul în care cererea de chemare în judecată este semnată de o persoană neîmputernicită de a o semna ori este semnată fără a se indica funcția semnatarului, dispune printr-o încheiere restituirea cererii în termen de 5 zile de la data repartizării cererii de chemare în judecată.

În același timp, coroborând dreptul intimitei-reclamante la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile cu dreptul acesteia de a face uz de dreptul la recurs, având în vedere că pricina civilă a fost expediată de trei ori consecutiv Curții de Apel Chișinău pentru examinarea recursurilor la încheierile primei instanțe, această procedură durând în total 10 luni, de asemenea comportamentul însăși a reclamantei care înainta demersuri spre soluționare instanței, ce condiționau amânarea ședinței de judecată, instanța de recurs conchide că simpla constatare a încălcării drepturilor deja prezintă prin sine o satisfacție echitabilă și suficientă pentru prejudiciul moral eventual cauzat ultimei.

Din considerentele menționate, și având în vedere că instanța de apel a emis o hotărâre întemeiată privind constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, însă neîntemeiat a dispus repararea prejudiciului moral, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Ministerul Justiției

și a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2016 în partea ce ține de repararea prejudiciului moral în sumă de 5000 lei și a pronunța în această parte o hotărâre nouă de respingere a acțiunii, în rest, decizia instanței de apel a menține.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății pe Acțiuni „Semnal” împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea ce ține de repararea prejudiciului moral în sumă de 5000 lei și se pronunță în această parte o nouă hotărâre prin care:

Se respinge ca neîntemeiată acțiunea Societății pe Acțiuni „Semnal” cu privire la repararea prejudiciului moral.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2016 se menține.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Valentina Clevadi

Ion Druță

Nicolae Craiu